

جغرافیا و پدافند جنگ نوین

نویسندگان:

محمد غیجی

رحمان شیرالی

ابوذر مرادی

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۹

سرشناسه	:	غیجی، محمد، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور	:	جغرافیا و پدافند جنگ نوین / نویسندگان محمد غیجی، رحمان شیرالی، ابوذر مرادی؛ ویراستار وحید سجادی اصیل.
مشخصات نشر	:	تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۲۲۶ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸-۰۷۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	جغرافیای نظامی
موضوع	:	Military geography
موضوع	:	علوم نظامی -- نوآوری
موضوع	:	Military art and science -- Technological innovations
شناسه افروز	:	شیرالی، رحمان، ۱۳۶۸-
شناسه افروز	:	مرادی، ابوذر، ۱۳۷۰ -
شناسه افروز	:	ایران. ارتش. دانشگاه فرماندهی و ستاد. انتشارات دافوس
شناسه افروز	:	Staff College. Dafoos Publisher & Command Army Iran
رده بندی کُرره	:	UA۹۹۰
رده بندی دیویی	:	۳۵۵/۴۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۲۱۷۰۵۴

عنوان: جغرافیا و پدافند جنگ نوین

مؤلفان: محمد غیجی، رحمان شیرالی، ابوذر مرادی

ویراستار: وحید سجادی اصیل

ناظر ویراستار: حمید همت

ناظر چاپ: سامان آزاد

طرح روی جلد: علیرضا قانع

صفحه آرایشی: میلاد فرهادی

ناشر: انتشارات دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۲۲۶

تاریخ نشر: ۱۳۹۹

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۵۰۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱؛ ۰۲۱-۶۶۴۷۰۴۸۶

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفین می باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	فصل اول: جنگ و دفاع
۱۶	مقدمه
۱۹	جنگ
۲۰	نسل‌بندی جنگ
۲۰	جنگ‌های نسل اول: جنگ‌های اولیه
۲۱	جنگ‌های نسل دوم: باروت و سلاح گرم
۲۱	جنگ‌های نسل سوم: جنگ‌های صنعتی
۲۱	جنگ‌های نسل چهارم: جنگ‌های مکانیزه
۲۲	جنگ‌های نسل پنجم: جنگ‌های اتمی
۲۳	جنگ‌های نسل ششم: جنگ موازی
۲۴	جنگ‌های آینده
۲۶	جنگ هسته‌ای
۲۷	بمب اتمی - شکافت
۲۸	بمب هیدروژنی - گداخت
۲۸	بمب نوترونی
۲۹	بمب‌های نمکی
۲۹	اثرات سلاح‌های هسته‌ای
۳۰	جنگ بیولوژیک
۳۳	طبقه‌بندی عوامل بیولوژیک
۳۵	جنگ شیمیایی
۳۶	عملیات شیمیایی
۳۸	سلاح‌های شیمیایی
۴۰	عملیات نظامی
۴۳	مدیریت عملیات نظامی
۴۴	فناوری در جنگ
۵۰	دفاع
۵۱	دفاع دانش بنیان
۵۲	آفند و پدافند
۵۲	پدافند عامل و غیرعامل

۵۳	اصول و روش های پدافند غیرعامل
۵۳	مکان یابی
۵۴	استتار
۵۴	اختفاء
۵۵	پراکندگی
۵۵	پوشش
۵۶	فریب
۵۶	مقاوم سازی و استحکامات
۵۶	تفرقه و جابجایی
۵۶	اعلام خیر
۵۷	پدافند غیرعامل و جنگ نوین
۵۹	پدافند هسته ای
۶۲	پدافند بیولوژی
۶۷	فصل دوم: محیط جغرافیایی
۶۸	مقدمه
۶۹	جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک)
۷۰	الف: عوامل ثابت
۷۲	ب: عوامل متغیر
۷۲	جغرافیای نظامی
۷۴	کاربردهای جغرافیای نظامی
۷۶	زمین شناسی نظامی
۷۷	ژئومورفولوژی نظامی
۷۹	اهمیت ژئومورفولوژی نظامی
۸۰	هیدرولوژی نظامی
۸۲	سیستم های زهکشی
۸۲	محل عبور از عرض رودخانه
۸۳	مخازن آب
۸۳	هواشناسی نظامی
۸۴	مطالعات کوتاه مدت
۸۵	مطالعات دراز مدت
۸۷	اقلیم و عملیات نظامی
۸۷	بارش

۸۸	جایابی
۸۹	کوه بارش
۹۴	دما
۹۸	باد
۱۰۸	مه
۱۱۰	ابر
۱۱۵	تأثیر عوامل و عناصر محیطی در انفجار هسته‌ای
۱۱۶	آب و هوا
۱۱۶	بارش
۱۱۷	باد
۱۱۷	عوارض زمین
۱۱۸	خاک و پوشش گیاهی
۱۱۸	تأثیر عوامل و عناصر محیطی در انتشار عوامل بیولوژیکی
۱۱۹	درجه حرارت
۱۲۰	رطوبت نسبی
۱۲۰	پوشش ابر
۱۲۰	بارش
۱۲۰	خاک و پوشش گیاهی
۱۲۱	تأثیر عوامل و عناصر محیطی در انتشار عامل شیمیایی
۱۲۱	بارش
۱۲۲	دما
۱۲۲	باد
۱۲۳	رطوبت
۱۲۳	عوارض زمین
۱۲۳	پوشش گیاهی
۱۲۴	ویژگی‌های انفجار شیمیایی
۱۲۷	فصل سوم: سنجش از دور نظامی
۱۲۸	مقدمه
۱۲۹	فناوری فضایی و قدرت ملی
۱۳۰	سنجش از دور و تحلیل داده‌ها
۱۳۱	سنجش از دور ایران
۱۳۳	ماهواره زهره

۱۳۳	ماهواره مصباح
۱۳۴	ماهواره سینا
۱۳۴	ماهواره طلوع
۱۳۵	ماهواره نوید
۱۳۵	ماهواره ملی فجر
۱۳۵	ماهواره ملی ظفر
۱۳۶	ماهواره آتست
۱۳۶	ماهواره رصد ۱
۱۳۸	پهپاد
۱۴۱	پیاده‌ای ایران
۱۴۳	رشد در جنگ آینده
۱۴۵	ادور نظامی و دفاعی
۱۴۶	سنجش از دور نظامی
۱۴۷	کاربرد سنجش از دور در عملیات نظامی
۱۴۹	سنجش از دور و جنگ آینده
۱۵۰	ارتباطات و مخابرات
۱۵۲	موقعیت‌یابی و ناوبری
۱۵۲	کاربرد سیستم‌های ناوبری
۱۵۳	انواع سیستم‌های ناوبری ماهواره‌ای
۱۵۹	کاربرد نظامی سیستم‌های ناوبری
۱۶۱	فصل چهارم: سیستم اطلاعات جغرافیایی
۱۶۲	مقدمه
۱۶۳	سیستم اطلاعات جغرافیایی
۱۶۴	مکان‌یابی مجموعه‌های دفاعی - نظامی
۱۶۶	استراتژی انهدام مرکز ثقل
۱۷۲	سازه‌های مدفون
۱۷۳	تهدید سازه‌های مدفون
۱۷۶	مکان‌یابی سازه‌های مدفون
۱۷۷	اردوگاه‌های نظامی
۱۷۸	مکان‌یابی اردوگاه‌های نظامی
۱۸۰	بیمارستان صحرایی
۱۸۱	انواع بیمارستان صحرایی

۱۸۲	 مکان‌یابی بیمارستان صحرایی
۱۸۴	 پناهگاه
۱۸۵	 مکان‌یابی پناهگاه
۱۸۶	 جنگ شهری
۱۸۸	 عوامل بیولوژیک و شیمیایی در جنگ شهری
۱۹۲	 آلودگی مخازن آب
۱۹۴	 فرماندهی و کنترل
۱۹۶	 فرماندهی و کنترل در سیستم اطلاعات جغرافیایی
۱۹۸	 شبیه‌سازی جنگ هسته‌ای
۲۰۱	 NUKEMAP افزار
۲۰۲	 شبیه‌سازی انفجار بمب ۱۰۰ تن
۲۰۳	 شبیه‌سازی انفجار بمب ۴۵ کیلوتون
۲۰۳	 شبیه‌سازی انفجار بمب شاه‌ایوی
۲۰۴	 شبیه‌سازی انفجار بمب تزار
۲۰۵	 منابع و مآخذ

پیشگفتار

تحول در اندیشه‌های نظامی یکی از موضوعات حائز اهمیت در میان ملل و اقوام در طول تاریخ بوده است، نقاط عطف این تحولات وقوع نبردها و جنگ‌ها، ابداعات و اختراعات و مهم‌تر از آن ظهور اندیشمندان نظامی بودند که با ارائه نظریه‌های جدید تاریخی نظامی گری را رقم‌زده‌اند و نسل جدیدی از جنگ را محقق ساخته‌اند. ایرانیان از دیرباز به جنگاوری و ابتکارات نظامی مشهور بودند و شاید کمتر دوره‌ای در تاریخ بوده باشد که نیروهای نظامی ایران از شهرتی خاص و عالمگیر در آن برخوردار نباشند. در طول تاریخ ایران هدف‌ها و شیوه‌های استفاده از ابزارها و ادوات برتر نظامی نسبت به دشمنان شده است و شاید ایران پیشگام بیشتر فناوری‌های نظامی زمان خود بوده‌اند و این حقیقت را دریافتند که ماهیت جنگ‌ها تغییر کرده است و جنگ‌های گذشته دیگر تکرار نخواهند شد. آری آنان می‌دانستند نبردهای آینده غیرقابل پیش‌بینی خواهد بود؛ زیرا گفته‌اند یک رزم به صورت مشابه قابل مکن است بار دیگر تکرار نگردد پس آنان در برخورد با هر رخداد نظامی عنصر زمان را باید رعایت کرد.

سیاست‌گذاران علوم و فناوری دفاعی به دنبال توسعه حیاتی‌ترین و مهم‌ترین نوع فناوری‌ها در بخش دفاعی می‌باشند. آن‌ها وظایف تجزیه و تحلیل‌های دفاعی از تمامی جهات را عهده‌دار هستند تا با تحلیل مودکانه فناوری‌ها به منظور تقویت توان دفاعی و قدرت بازدارندگی مؤثر بهترین‌ها را برگزیده و با انتخاب صحیح و هوشمندانه فناوری‌ها و توسعه آن‌ها به تقویت و افزایش توان دفاعی کمک اساسی نمایند.

نظامیان همواره با استفاده از علم جغرافیا متولی مهم‌ترین و حیاتی‌ترین مسائل دولت‌ها و جوامع خود بوده‌اند و هرگونه تصمیم آن‌ها لزوماً باید به نفع امنیت ملی دولت‌ها و جوامع انطباق داشته باشد. درک عمیق این نکته که جغرافیای نظامی کلید پیشرفت ملت‌هاست؛ در سایه جغرافیا و جغرافیای نظامی، امنیت ملی تأمین می‌گردد و به دنبال خود پیشرفت و توسعه جوامع را به همراه خواهد آورد.

به عقیده ایولاکوست امروزه بیش از هر زمان دیگر جغرافیا به خدمت جنگ درآمده است. جنگ جغرافیایی با روش‌های گوناگون به حسب مناطق می‌تواند در همه کشورها انجام شود. یکی دیگر از نقش‌های حساس جغرافیا، شناسایی زمین و عوارض طبیعی موقعیت‌های مختلف یک کشور است؛ زیرا برای پیروزی در جنگ نیروهای نظامی نیازمند